

Autoreferat

1. **Imię i nazwisko:** Przemysław Paradowski

2. **Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.**

Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie historii nadany uchwałą Rady Naukowej Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 30 czerwca 2004 roku. Tytuł rozprawy doktorskiej: *Sejmy ekstraordynaryjne za panowania Władysława IV Wazy*. Promotor: dr hab. Sybilla A. Bidwell, prof. UW. Recenzenci: prof. dr hab. Jan Dziegielewski z Uniwersytetu Warszawskiego i prof. dr hab. Stefania Ochmann-Staniszevska z Uniwersytetu Wrocławskiego

3. **Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych.**

2000-2001 – wykładowca w Instytucie Historycznym na Wydziale Pedagogiczno-Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego, umowa zlecenie.

2001-2004 – wykładowca (doktorant) w Instytucie Historycznym na Wydziale Pedagogiczno-Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego (w ramach Studiów Doktoranckich).

2008-2009 – wykładowca w Instytucie Politologii na Wydziale Pedagogiczno-Historycznym Uniwersytetu Opolskiego, umowa zlecenie.

2006-2014 – wykładowca w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej (Uniwersytet SWPS) Wydział Zamiejscowy we Wrocławiu, umowa o dzieło.

4. **Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.).**

a. **Tytuł osiągnięcia naukowego:** *Kontrola i kooperacja. Funkcjonowanie parlamentów państw Europy Środkowej w Unii Europejskiej.*

b. **Autor, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa:** Przemysław Paradowski, *Kontrola i kooperacja. Funkcjonowanie parlamentów państw Europy Środkowej w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2014.

c. Omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

Osiągnięcie naukowe pod tytułem „*Kontrola i kooperacja. Funkcjonowanie parlamentów państw Europy Środkowej w Unii Europejskiej*” jest rezultatem badań prowadzonych w ramach projektu badawczego habilitacyjnego Narodowego Centrum Nauki nr N N116 3148 39 „Funkcjonowanie parlamentów państw Europy Środkowej w Unii Europejskiej” przeprowadzonych w latach 2010-2013.

Monografia jest z jednej strony zwieńczeniem badań nad funkcjonowaniem parlamentów państw Europy Środkowej w Unii Europejskiej. Z drugiej strony stanowi podstawę do podjęcia badań nad funkcjonowaniem wszystkich parlamentów państw członkowskich Unii Europejskiej w obszarze kontroli przestrzegania zasad subsydiarności i proporcjonalności, czyli procedury mechanizmu wczesnego ostrzegania.

Problematyka funkcjonowania parlamentów państw Europy Środkowej nie była dotychczas nadmiernie eksploatowana. Pojawiające się prace, zarówno w Polsce, jak i w innych państwach Europy Środkowej, dotyczą głównie pojedynczych parlamentów i rzadko odchodzą od refleksji teoretycznej na rzecz analizy praktyki funkcjonowania parlamentów w Unii. Należy w tym miejscu podkreślić aktualność podjętej w monografii problematyki, szczególnie w kontekście dyskusji nad przyszłością Unii Europejskiej, deficytu demokracji i europeizacji parlamentów narodowych.

Celem naukowym wyżej wymienionej monografii jest analiza funkcjonowania parlamentów tzw. nowych państw członkowskich w systemie instytucjonalnym Unii Europejskiej w perspektywie porównawczej. Ich przystosowaniu do nowych realiów, w tym zmian organizacyjnych, pozycji, znaczenia, aktywności w obszarze różnorodnych procedur w ramach Unii. Szczegółowemu badaniu poddałem wykonywanie funkcji wewnętrznej, w szczególności kontroli rządów w zakresie polityki unijnej i zewnętrznej, czyli aktywności w procedurze kontroli przestrzegania zasad subsydiarności i proporcjonalności oraz zaangażowania we współpracę międzyparlamentarną. Jak się okazuje, w realiach unijnych zmarginalizowane parlamenty narodowe mogą wykazywać się aktywnością głównie w zakresie kontroli (własnych rządów i w pewnym zakresie instytucji unijnych) i kooperacji z innymi

parlamentami w celu poprawienia skuteczności działań na forum Unii. Stąd też pierwsza część tytułu monografii: *Kontrola i kooperacja*.

W zrealizowanym projekcie badawczym, którego rezultatem jest charakteryzowana monografia przeanalizowana została nie tylko teoria, ale również, na co położyłem największy nacisk, praktyka funkcjonowania parlamentów w Unii Europejskiej. Podejście empiryczne odróżnia monografię od większości mniejszych i większych prac omawiających zagadnienie teoretycznie w oparciu o stan prawny. Takie podejście do tematu pozwoliło ustalić, w jakim zakresie omawiane założenia teoretyczne są realizowane w praktyce, a także określić, w jakich obszarach funkcjonowania parlamenty działają sprawnie, a w jakich nie wykorzystują danych możliwości i nie są aktywne. Dodatkowym atutem monografii jest ujęcie komparatystyczne, czego nikt wcześniej w Polsce nie przeprowadził na tak dużą skalę.

Główne pytania badawcze dla całości pracy można ująć w dwóch powiązanych z sobą aspektach. Po pierwsze: jak parlamenty państw Europy Środkowej dostosowują się do funkcjonowania w Unii Europejskiej? Po drugie: czy potrafią wykorzystać możliwości działania, jakie dają Traktaty i dołączone doń protokoły dla wzmocnienia swojej pozycji wśród wszystkich unijnych parlamentów i przełożyć tę aktywność na wzmocnienie swojego wpływu na unijne procesy decyzyjne i legislacyjne? Oczywiście, by precyzyjnie odpowiedzieć na tak postawione pytania należało postawić szereg pytań szczegółowych. Odpowiedzi na postawione pytania pozwoliły lepiej zrozumieć miejsce, rolę i znaczenie parlamentów narodowych w Unii Europejskiej.

Główną hipotezą badawczą pracy było założenie, że parlamenty państw Europy Środkowej wykazują słabe zaangażowanie w procesy unijne i w niewielkim stopniu wykorzystują procedury umożliwiające im wpływ na europejskie ustawodawstwo i wzmacniające ich pozycję wśród wszystkich parlamentów państw członkowskich Unii Europejskiej. Skuteczna weryfikacja tak postawionej hipotezy wymagała uzyskania odpowiedzi na szereg wspomnianych wyżej pytań badawczych i sprawdzeniu hipotez szczegółowych, a mianowicie:

- parlamenty państw Europy Środkowej skupiają swoją aktywność przede wszystkim na kontroli rządów w sprawach europejskich;
- parlamenty regionu nie wykorzystują w pełni, a niektóre w ogóle możliwości wpływu na unijną legislację, jakie daje im mechanizm wczesnego ostrzegania;

- parlamenty Europy Środkowej są zaangażowane w zinstytucjonalizowaną współpracę międzyparlamentarną.

Metodologia przyjęta dla weryfikacji wspomnianych wyżej hipotez oparta została na analizie porównawczej z zastosowaniem metod ilościowych i jakościowych. W niektórych częściach pracy zastosowano podejście instytucjonalno-prawne, a w innych neoinstytucjonalne, metodę systemową oraz metodę decyzyjną, co pozwoliło na wszechstronną analizę funkcjonowania parlamentów w Unii Europejskiej. Analiza przeprowadzona została na podstawie źródeł wytworzonych przez parlamenty narodowe regionu, organy współpracy międzyparlamentarnej i instytucji unijnych kooperujących z parlamentami narodowymi oraz literatury, zarówno tej dotyczącej funkcjonowania parlamentów państw Europy Środkowej, jak i Zachodniej.

Problematyka podjęta w pracy, zastosowana metodologia badań, jak również wykorzystane źródła powodują, że przedstawiana monografia wpisuje się silnie w nurt badań politologicznych.

Praca składa się z ośmiu rozdziałów, z których pierwsze trzy poruszają problematykę systemów politycznych i zmiennej historycznie pozycji legislatywy w analizowanych państwach Europy Środkowej. Mają one charakter wprowadzający do głównego problemu badawczego, któremu poświęcone zostały rozdziały od czwartego do ósmego.

W rozdziale pierwszym została przedstawiona ewolucja systemów politycznych ze szczególnym uwzględnieniem roli instytucji parlamentarnych w omawianych państwach Europy Środkowej. Dokonano przeglądu tradycji państwowości i parlamentaryzmu oraz sposobów tranżycji ustrojowej z systemów autorytarnych do demokratycznych we wszystkich pięciu państwach. Zarówno tradycje, jak i modele przejścia miały znaczenie dla kształtowania nowych demokratycznych form ustrojowych.

W drugim rozdziale przedstawiono wybrane problemy związane z miejscem parlamentów w systemach politycznych państw Europy Środkowej. W ostatniej części rozdziału dokonano przeglądu zmian, które zaszły w parlamentach po akcesji państw regionu do Unii Europejskiej.

W rozdziale trzecim poddano analizie kształtowanie się opozycji parlamentarnej na tle rozwoju systemów partyjnych w państwach Europy Środkowej. Zagadnienie opozycji związane jest z kontrolną parlamentarną, która to została

rozszerzona po akcesji do Unii Europejskiej o możliwości przeprowadzania monitoringu i kontroli rządów w sprawach europejskich.

Pozostałe rozdziały zostały poświęcone funkcjonowaniu parlamentów Czech, Polski, Słowacji, Słowenii i Węgier w Unii Europejskiej. Unia Europejska wśród swoich fundamentalnych, zapisanych w Traktatach, zasad wymienia demokrację. Jednakże przez całe dziesięciolecie integracja europejska odbywała się bez większego udziału nie tylko parlamentów narodowych, ale i Parlamentu Europejskiego. Swego rodzaju „przesilenie” nastąpiło na przełomie lat 80. i 90., kiedy to zaczęto coraz głośniejsz wskazywać na problem deficytu demokracji we Wspólnotach Europejskich. Jako jeden ze sposobów na zniwelowanie tegoż deficytu proponowano wzmocnienie Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych. O ile ta pierwsza instytucja w ciągu ostatnich dwu dziesięcioleci uzyskała status niemalże równy Radzie Unii Europejskiej, to parlamenty narodowe pozostały w UE instytucjami zmarginalizowanymi. Co prawda ich znaczenie i rola, jak dowodzą liczni politycy i badacze, jest dzisiaj nieporównanie większa niż na początku lat 90., to jednak trudno oprzeć się wrażeniu, że to wzmocnienie jest w dużym stopniu symboliczne. Pomimo marginalizacji parlamentarzystów i parlamenty jako instytucje zabiegają o wzmocnienie swojej pozycji w Unii Europejskiej i uzyskanie wpływu na procesy decyzyjne. Rozdział 4 został poświęcony ewolucji roli i znaczenia parlamentów narodowych we Wspólnotach i Unii Europejskiej.

Parlamenty narodowe uzyskały w kolejnych dokumentach unijnych (traktaty, deklaracje, protokoły), jak i w wyniku wzajemnej współpracy możliwości pośredniego i ostatnio również bezpośredniego wpływu na procesy legislacyjne w UE. Pośredni wpływ wyraża się w wypracowywanych od początku lat 90., a w niektórych państwach wcześniej, procedurach monitorowania i kontrolowania polityki rządów państw członkowskich UE. W rozdziale 5 została przeprowadzona analiza funkcjonowania parlamentów państw Europy Środkowej w obszarze kontroli rządu w sprawach europejskich. Zostały omówione procedury i modele kontroli.

Z kolei możliwości bezpośredniego wpływu na unijne ustawodawstwo daje parlamentarna kontrola przestrzegania przez instytucje UE zasad pomocniczości i proporcjonalności. Mechanizm wczesnego ostrzegania testowany w latach 2005-2009, wszedł w życie wraz z Traktatem z Lizbony. Procedura ta w wymiarze obejmującym wszystkie parlamenty państw członkowskich Unii Europejskiej została poddana analizie, zarówno od strony teoretycznej, jak i praktyki w rozdziale 6.

W rozdziale 7 skupiono uwagę na analizie zaangażowania parlamentów państw Europy Środkowej w zakresie kontroli stosowania zasad subsydiarności i proporcjonalności w Unii Europejskiej. Przedstawione zostały zmiany organizacyjne wewnątrz parlamentów, ich udział w projektach pilotażowych, jak również zaangażowanie w procedurę po wejściu w życie Traktatu z Lizbony.

Drugim po kontroli kluczowym dla pozycji parlamentów narodowych w Unii Europejskiej obszarem jest wzajemna kooperacja parlamentów narodowych oraz współpraca z instytucjami UE. Warunkiem rzeczywistego wpływu parlamentów na procesy legislacyjne i decyzyjne w UE jest ich zaangażowanie w procedury, w których mogą wykazać się aktywnością. Jednakże to zaangażowanie nie może być pełne, a wpływ skuteczny bez koordynacji działań i wymiany informacji pomiędzy parlamentami oraz bez współpracy z instytucjami UE. W rozdziale 8 przedstawiony został mechanizm współpracy międzyparlamentarnej i z instytucjami Unii oraz funkcjonowaniu w ich ramach parlamentów państw Europy Środkowej.

Przeprowadzone badania nie potwierdziły w całej rozciągłości hipotezy o słabym zaangażowaniu w procesy unijne i nie wykorzystywaniu dostępnych procedur do wywierania wpływu na europejskie ustawodawstwo i wzmocnienie ich pozycji wśród wszystkich parlamentów państw członkowskich Unii Europejskiej. Zaangażowanie parlamentów państw Europy Środkowej w Unii Europejskiej jest zróżnicowane. Niektóre spośród badanych parlamentów angażują się mocniej, inne słabiej albo w ogóle nie angażują się w działania na forum Unii.

Badania potwierdzają hipotezy pomocnicze. Po pierwsze parlamenty państw Europy Środkowej skupiają swoją aktywność przede wszystkim na kontroli rządów w sprawach europejskich. Widzą w tej procedurze możliwości rzeczywistego oddziaływania, choć tylko pośredniego, na ustawodawstwo unijne. Zakres tego wpływu jest uzależniony od wielu czynników, między innymi od uprawnień uzyskanych przez parlamenty w zakresie kontroli rządów w ustawach o współpracy z rządem w sprawach europejskich. Większy wpływ z pewnością wywierają parlamenty, których opinie są wiążące dla rządów. Najśłabsze natomiast oddziaływanie jest udziałem drugich izb, które posiadają ograniczone uprawnienia kontrolne wobec rządów lub nie posiadają ich w ogóle.

Po drugie parlamenty regionu nie wykorzystują w pełni, a niektóre w ogóle możliwości wpływu na unijną legislację, jakie daje im mechanizm wczesnego ostrzegania. Brakuje im w tej procedurze nie tylko zaangażowania kontrolnego, ale i

podstawowej koordynacji działań, nawet w ramach współpracy regionalnej. Podobnie, jak w przypadku konstatacji dotyczącej kontroli rządów i w tym zakresie zaangażowanie parlamentów jest zróżnicowane, jednak na tle parlamentów Europy Zachodniej można ocenić je jako niewielkie. Poza tym poszczególne parlamenty przyjęły różne formy oddziaływania na Komisję Europejską i instytucje unijne w zakresie kontroli stosowania zasad subsydiarności i proporcjonalności. Niektóre postawiły na uchwalanie uzasadnionych opinii inne wolą uchwalanie i przysyłanie nieformalnych opinii do Komisji Europejskiej w ramach dialogu nieformalnego. Brakuje też włączenia się parlamentów państw Europy Środkowej w kooperację w innymi parlamentami, a także pomiędzy sobą w działaniach prowadzonych w zakresie kontroli stosowania zasad subsydiarności i proporcjonalności w Unii Europejskiej.

Po trzecie, przeprowadzone badania potwierdzają hipotezę, że parlamenty Europy Środkowej są zaangażowane w zinstytucjonalizowaną współpracę międzyparlamentarną, włączając się aktywnie w prace Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE (KPPUE) i Konferencji komisji wyspecjalizowanych w sprawach europejskich parlamentów UE (COSAC) oraz w kooperację w ramach Grupy Wyszehradzkiej. Szczególnie aktywne są parlamenty, choć to zaangażowanie jest do pewnego stopnia wymuszone, podczas sprawowania prezydencji w Unii Europejskiej przez państwa regionu.

Przyszłość parlamentów narodowych w Unii Europejskiej jest w dużym stopniu uzależniona od zaangażowania samych parlamentów i wykorzystywania procedur, które są już teraz dostępne. Uwagi parlamentarzystów i niektórych badaczy o wzmocnieniu parlamentów w Traktacie Lizbońskim są uzasadnione, aczkolwiek nazbyt optymistyczne w obszarze możliwości odgrywania przez nie kluczowej roli w procesach legislacyjnych i decyzyjnych w Unii Europejskiej. Zinstytucjonalizowane formy współpracy międzyparlamentarnej posiadają znaczenie jedynie w sferze opiniotwórczej (KPPUE, COSAC). Nie mając żadnej mocy decyzyjnej pozostają ciągle forum wymiany informacji i najlepszych praktyk (COSAC), choć ich aktywność na tym polu musi budzić podziw. Z pewnością dalsze wzmacnianie pozycji parlamentów w systemie politycznym Unii Europejskiej nie powinno być związane z tworzeniem nowych struktur. Parlamenty powinny wzmacniać i zacieśniać współpracę w ramach sprawdzających się w praktyce Konferencji. Legislatywy państw Europy Środkowej, chcąc wzmocnić swoją pozycję wśród parlamentów państw członkowskich muszą zwiększyć swoją aktywność w różnych formach

funkcjonowania w Unii Europejskiej, szczególnie w zakresie mechanizmu wczesnego ostrzegania, w ramach którego pięć badanych w niniejszej monografii parlamentów posiada 10 głosów, czyli ponad połowę z puli potrzebnej do zainicjowania procedury żółtej kartki.

Oczywistym jest również, że dalsze wzmocnienie oddziaływania parlamentów w procesach legislacyjnych i decyzyjnych Unii Europejskiej nie zależy wyłącznie od nich samych. Ważna jest tu postawa instytucji unijnych, przede wszystkim Komisji Europejskiej w ramach procedury mechanizmu wczesnego ostrzegania, i rządów państw członkowskich.

Reasumując przedstawione wyżej osiągnięcie naukowe – monografia *Kontrola i kooperacja. Funkcjonowanie parlamentów państw Europy Środkowej w Unii Europejskiej* charakteryzuje się innowacyjnością podejścia badawczego i prezentuje wysoki walor poznawczy. Monografia uzupełnia lukę w polskich i środkowoeuropejskich badaniach nad parlamentaryzmem w Unii Europejskiej w perspektywie porównawczej. Rezultaty badań przedstawione w monografii mają duże znaczenie dla rozwoju badań, w tym szczególnie porównawczych, nad parlamentaryzmem europejskim oraz nad funkcjonowaniem demokracji w Unii Europejskiej. Stanowią źródło wiedzy dla naukowców, studentów, publicystów. Praca ma również znaczenie praktyczne. Pracownicy parlamentów, parlamentarzyści, eurourzędnicy mają do dyspozycji szereg wniosków wynikających z przeprowadzonych badań, które mogą skłaniać do refleksji nad dotychczasowym funkcjonowaniem parlamentów i ich organów w Unii Europejskiej. Mogą wykorzystać wspomniane wnioski jako bodziec do usprawniania działań parlamentarnych w unijnym systemie instytucjonalnym, szczególnie w zakresie skuteczności podejmowanych aktywności.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych.

Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze można ująć w dwóch zasadniczych nurtach:

- nauk społecznych w dziedzinie nauk o polityce;
- nauk humanistycznych w dziedzinie nauk historycznych.

Główną dyscypliną moich zainteresowań naukowo-badawczych są nauki o polityce, a subdyscypliną systemy polityczne. W ostatnich ośmiu latach opublikowałem kilkanaście artykułów i recenzji mieszczących się w szeroko pojętym

nurcie badań politologicznych w recenzowanych czasopismach i pracach zbiorowych w językach polskim i angielskim.

Podstawowa badana przeze mnie problematyka oscyluje wokół zagadnień współczesnego parlamentaryzmu europejskiego z naciskiem na funkcjonowania parlamentów krajowych w ramach systemów politycznych państw Europy Środkowej i Bałkanów, jak również funkcjonowanie tychże parlamentów w szeroko pojętym systemie politycznym Unii Europejskiej.

Bezpośrednio powiązane z moim głównym osiągnięciem naukowym są artykuły na temat funkcjonowania parlamentów narodowych w Unii Europejskiej. W pracach tych poddałem analizie szereg problemów związanych z parlamentarnym wymiarem członkostwa Polski i państw Europy Środkowej w Unii Europejskiej. W artykule *Współpraca Komisji do Spraw Europejskich parlamentów państw Grupy Wyszehradzkiej w pierwszych latach członkostwa w Unii Europejskiej* poddałem analizie zinstytucjonalizowaną współpracę parlamentów państw Grupy Wyszehradzkiej w zakresie spraw europejskich w pierwszych latach członkostwa tychże państw w Unii Europejskiej.

W artykule *Parlamentarna kontrola Rządu RP w sprawach europejskich. Uwagi na temat podstaw prawnych i praktyki (z punktu widzenia Rządu)*, przeanalizowałem podstawy prawne, zakres i praktykę kontroli rządu RP w obszarze polityki prowadzonej na forum Unii Europejskiej w pierwszych latach członkostwa Polski w UE.

W kolejnym tekście pt. *Wpływ Sejmu na politykę europejską Rządu RP. Spostrzeżenia na temat funkcjonowania Komisji do spraw Unii Europejskiej* poddałem analizie wpływ najważniejszego organu Sejmu RP w zakresie polityki europejskiej, czyli Komisji do Spraw UE, na unijną politykę Rządu RP.

Z kolei artykuł *Kompetencje utracone, uprawnienia zyskane. Z procesu europeizacji parlamentów państw Europy Środkowej* analizuje proces europeizacji parlamentów państw Europy Środkowej.

W artykule *Is the role of national parliaments being strengthened in the EU? Early warning system after the Lisbon Treaty having come into force* przeprowadziłem analizę podstaw prawnych i zaangażowania parlamentów Unii Europejskiej w procedurę kontroli przestrzegania zasad subsydiarności i proporcjonalności w Unii Europejskiej po wejściu w życie Traktatu z Lizbony.

Problem wzmocnienia roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej podjąłem w artykule *Wzmocnienie rzeczywiste czy iluzoryczne? Parlamente krajowe w systemie wczesnego ostrzegania po Traktacie z Lizbony*. Przeanalizowałem nowe możliwości działania parlamentów zapisane w Traktacie z Lizbony i ich wykorzystanie przez parlamenty w praktyce funkcjonowania w okresie polizbońskim.

Kolejne artykuły są wypadkową moich zainteresowań szeroko pojętymi systemami politycznymi państw europejskich oraz Unii Europejskiej, szczególnie państw Europy Środkowej i Południowej.

W artykule *Silna Izba Poselska, słaby Senat? Uwagi na temat bikameralizmu parlamentu Republiki Czeskiej* przeanalizowałem pozycję ustrojową obu izb czeskiego parlamentu w kontekście uprawnień, wzajemnych relacji izb parlamentarnych oraz świetle stosunków na linii legislatura – egzekutywa.

Ważnym obszarem badawczym w mojej pracy naukowej jest zagadnienie opozycji parlamentarnej w państwach Europy Środkowej. Problematyce tej poświęciłem trzy artykuły, w których poddałem analizie kształtowanie, instytucjonalizację i ewolucję opozycji parlamentarnej w państwach Grupy Wyszehradzkiej. W artykule *Changes within parliamentary opposition models in the light of party systems' evolution in Central Europe* przeanalizowałem rozwój, kształtowanie i zmiany modeli opozycji parlamentarnej na tle rozwoju systemów partyjnych od czasu tranżycji ustrojowej, poprzez zmiany w latach 90. i w pierwszych latach XXI w.

W tekście *Changes within parliamentary opposition models in the light of party systems' evolution in Central Europe in the first decade 21st century* skupiłem się szczegółowo na zmianach modeli opozycji parlamentarnej państw regionu w XXI wieku.

Z kolei w artykule *Opozycja parlamentarna w państwach Europy Środkowej po wyborach w 2010 r. (Czechy, Słowacja, Węgry)* dokonałem analizy opozycji parlamentarnej wymienionych w tytule państwach po wyborach w 2010 r.

Dwa artykuły poświęciłem ewolucji systemu partyjnego Czarnogóry. W pierwszym z nich *From domination to domination. Comments on the party system development in Montenegro (1990-2011)* przeanalizowałem ewolucję system partyjnego Czarnogóry od tranżycji z systemu autorytarnego do demokratycznego, przez zmieniające się formy państwowości po uzyskanie niepodległości. Podobnie w

drugim artykule *Development of party system in Montenegro (1990-2012)* podjąłem problem rozwoju systemu partyjnego Czarnogóry do okresu po wyborach w 2012 r.

Wśród moich zainteresowań badawczych jest również zagadnienie demokratyzacji procesów legislacyjnych i decyzyjnych w Unii Europejskiej. W artykule *Uwagi o udziale delegacji Parlamentu Europejskiego w postępowaniu pojednawczym (VI Kadencja PE)* przeprowadziłem analizę składu delegacji, udziału i skuteczności Parlamentu Europejskiego, jedynej w Unii Europejskiej demokratycznie wybieranej instytucji, w tworzeniu wspólnotowego prawa (na poziomie tzw. trzeciego czytania ówczesnej procedury współdecyzji).

W artykule *Transparentność czy skuteczność? Dylemat demokratyzacji procedury współdecyzji w Unii Europejskiej i jego anglojęzycznej wersji Transparency or efficiency? The dilemma related to democratization of the co-decision procedure* podjąłem badania nad problemem demokratyzacji procedury współdecydowania i ważnego dylematu stojącego przed instytucjami tworzącymi prawo wspólnotowe, a mianowicie czy tworzyć prawo szybko i skutecznie, czy pracować wolniej, ale transparentnie.

Poboczną dziedziną moich zainteresowań badawczych pozostają nauki historyczne. W ostatnich ośmiu latach opublikowałem kilka artykułów i recenzji na temat funkcjonowania sejmu polskiego w pierwszej połowie XVII w. Do najważniejszych artykułów historycznych opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora należą:

Średzki zespół poselski na sejmy za panowania Władysława IV Wazy. Próba charakterystyki, w którym przeanalizowałem skład reprezentacji sejmowej jednego z najważniejszych sejmików czasów I Rzeczypospolitej. Przeprowadziłem analizę ilościową i jakościową posłów wybieranych na sejmiku województw poznańskiego i kaliskiego.

Problem jakości zespołu poselskiego, tym razem litewskiego, na sejmach nadzwyczajnych zwoływanych przez Władysława IV przeanalizowałem w artykule *Kłótnie i kompromisy. Uwagi o aktywności posłów litewskich na sejmach nadzwyczajnych w czasach Władysława IV Wazy*. Reprezentacja litewska została poddana badaniom ilościowym i jakościowym, choć ze względu na niewystarczający materiał źródłowy badania ilościowe muszą zawierać luki. Natomiast jakość

reprezentacji litewskiej mogła zostać przebadana na podstawie diariuszów sejmowych z epoki.

Artykuł *How did the extraordinary function during the reign of the Vasa dynasty on the Polish throne (1587-1668)* stanowił podsumowanie wcześniejszych badań nad funkcjonowaniem sejmu polskiego w okresie panowania dynastii Wazów.

Poza wyżej wymienionymi osiągnięciami naukowymi warto wspomnieć, że **zrealizowałem trzy granty naukowe i otrzymałem nagrodę za najlepszą pracę doktorską** w zakresie staropolskiego parlamentaryzmu obronioną w 2004 r.

Granty:

- 2010-2013: grant Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, **projekt badawczy habilitacyjny** nr N N116 3148 39 Funkcjonowanie parlamentów państw Europy Środkowej w Unii Europejskiej, **kierownik**.
- 2007-2008: grant Ministerstwa i Szkolnictwa Wyższego, projekt badawczy własny nr N117 022 32/2498 Zmieniający się stosunek do procedury współdecyzji po roku 2000, kierownik projektu prof. dr hab. A.S. Bidwell, udział jako **wykonawca**.
- 2002: grant wewnętrzny Uniwersytetu Wrocławskiego, wewnętrzny projekt badawczy nr 2416/W/IH/02 Sejmy ekstraordynaryjne za panowania Władysława IV Wazy, **kierownik**.

Wszystkie uzyskane i zrealizowane przeze mnie granty naukowe były związane z moimi zainteresowaniami badawczymi. Rezultatami realizacji projektów badawczych były publikacje dwóch monografii i kilku artykułów naukowych. Przeprowadzenie badań pozwoliło mi zebrać doświadczenie i poprawić umiejętności badawcze. Umożliwiło mi również przeprowadzenie wielokrotnych kwerend w archiwach i bibliotekach polskich i zagranicznych, m.in. w Berlinie, Brukseli, Luksemburgu, Pradze, Bratysławie, Budapeszcie, Lublanie.

Nagroda:

- 2005: **Nagroda Fundacji Aurea Demokratia** za pierwsze miejsce w konkursie na najlepszą pracę doktorską z zakresu parlamentaryzmu staropolskiego obronioną w roku 2004. Nagroda za pracę doktorską została mi przyznana przez Kapitułę Fundacji Aurea Demokratia złożonej z profesorów Uniwersytetów, m.in. Warszawskiego, Wrocławskiego i Łódzkiego.

Przemysław Pankowski